

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 " "
Negyedévre — — — — — 2 " "
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A kultur ember könnye.

Az egyik kulturáért harcoló lap nagyon szívére vett a háboru alatt valamit. Annira szívére vette, hogy e mélabus akkorokkal fejezte be cikkét: „S a fejlődésért harcoló kultuemberek keserű könyccseppet törül ki szeméből.”

Szinte megérezzük mi is annak a könyccseppnek keserűségét. Hogy ne! Hiszen miről van szó?

Talán arról hogy sok iskolában szünetel a tanítás? Nem! Ennél sokkal többről. Talán arról, hogy tönkre mennek műemlékek, megsemmisülnek muzeumok, elégnék könyvtárak? Még ennél is több! Talán arról, hogy a haretéren százeken hullanak el, hogy a kultúra haladása csak arra volt jó, hogy annál tömegesebben szórja a halált; hogy a kulturnepek a királygyilkosok védői lettek és az európai kulturára rázabadjítják az afrikai és ázsiai népeket?

Még ez sem sajtolta ki a keserű könyccseppet a haladásért, fejlődésért harcoló kultuembereink szeméből, hanem az a rettenetes eset, hogy a „Croix klerikális lap a közvélemény felháborodása nélkül üzenheti az elnöknek: esatlakozzék a vallásos hazafiakhoz, különben Franciaország elveszett.”

Ez az! Ezért az a keserű könyccsepp! Hát csak sírjon ön kultuember, sírjon mi-

nél keserűbb könyveket; önnök van oka sírni.

A szabadkőművesek ugyan kérem hő-sön elnáltak ideje korán; közülük nem esett el egy sem a csatatéren; épen azért fogják látni mindannyian, hogy ebben a háboruban csakugyan mutatkozik valami, amit ők a legkevésbé akartak.

A fejlődésért harcoló kultuemberek — a szabadkőművesek — hiszen az ő lapjuk hullatja azokat a keserű könyccseppet, látni fogják, hogy még Franciaországban is lesz Istenhezérés, lesz kibékülés az egyházzal. A francia forradalom is alaposan elrugaszkodott volt a jó Istenről és a nagy Napoleonnak, ki a pápával oly szabadkőműves módon bánt, bizonyára nem vallásos tulbuzgósága sugalta, hogy Franciaországban a vallást régi jogaiba ismét vissza helyezze. Napoleon még ideje korán meglátta, hogy mire segíti Franciaországot az — ész istennője. Abból a segítségből azonban ő nem kért.

A könyvező kultur bácsik pedig egyszer már megbámulták a iranciákat. Az idézett cikk szerint akkor, mikor a kolostorok és kongregációk vagyonára az állam rátette a kezét, mikor megkezdődött a kongregációs iskolák és kolostorok bezárása, mikor a francia állam és egyház teljesen elválasztott; mikor megkezdődött az egyházi vagyon leltározása, mikor az Isten csak

állami jóváhagyással szabadott tisztelni, mikor a pápa követét kiutasították Franciaországból. Igen akkor örült a kultuember.

Azóta megváltozott a világ. Most már nem védtelen apácákat kell kikergemni Franciaországból, nem is fegyvertelen papok és barátok ellen kell harcolni, nem is a templomok vagyonát és alapítványok tőkét kell liquidálni, hanem azokat a görömba és udvariatlan német katonákat kellene visszaszorítani, akik nem tudják a francia finom modort és akik elég vakmerők ahhoz, hogy az elnök urnak békés nyugalalmát zavarni merészlik. De ide úgy látszik nem elég az elrablott egyházi vagyon. Kellene ide egy kis égi segítség is. Szívesen is vennék igénybe de nem lehet. Hiszen a dicső köztársaság néhány évvel ezelőtt hivatalosan felmondott a jó Istennek. Addig még az állami pénzekben szerepelt „Isten óvja Franciaországot”. Akkor törvényt hoztak, hogy nekik nincs szükségük Isten oltalmára, Franciaországot megvédik saját fia. Most már nehéz a visszatérés. De még nem késő. Erre szólította fel a reimsi érsek a köztársaság elnökét. És ezért hullat krokodilus könyveket a Világ című lapnak világtalan kultuembere.

Nehogy a szokásos vád érjen minket, hogy csak egy két kiragadott mondatból

A példa.

Ma olvastam a „Körlevélből, kegyelmes Főpásztorunk búzító — lelkesítő szózatát szeretett papjai és híveihez amelynek 5-ik pontja felett lehetetlen, hogy egy kissé ne gondolkodjunk s ne elméldkjünk annak igazvolta felett; hisz oly atyai szeretettel és aggodó s egyszersmint bizó főpásztori szívvel írja levelét, hogy lehetetlen azt nem teljesíteni, még az esetben is, ha ez meg nem jelent volna, azonban még azt sem hittem volna, hogy találkozzék Erdély papjai közt olyan renegát, aki főpásztorunk tudtán kívül rászolgált a főpásztori intelemre.

Legközelebb a Marmorasi — Beszterce-Naszódi muszka invázió idejében Kolozsvárt jártam ügyes-bajos dolgaim elintézésére végett. Egyik utcában találkoztam egy kath. pappal. Egymásnak illően köszönve megüünk dolgaink elintézésére. Alig haladok tovább, szembe jön velem egyik Ko-

lozsvári derék buzgó kath. úr, akitől kértem: nem ismeri-e azt a tová haladó papot? Mire ő gunyoson azt feleli „hogy nem”, de bizonyosan valami magyarországi „menekült pap lesz”! Hazafias lelkületem ezt csak gyengéd gunynak véve, kijelentem „tamáságom”at, hogy ilyen katolikus pap ma nem létezhetik. Nem-e? tör ki belőle honfiumi lelkének elkeseredettsége. Hát az N-i pap Kolozsvárra „menekült”; éppen előbb utasítottuk vissza plebániájára, hogy menjen elhagyott nyájához s hitvány életét ne féltse akkor, midőn otthon rettegő hívei epvede várják a pásztor lelkesítő szavait, példáját, védelmét.

Ehez nekem szavam nem volt! Fájdalom fogta el szívemet; csak gondolatokba merülve — a tolongó nép sokaságában senki meg nem látva, haladtam tovább, kérdezve magamtól: hogy lehetséges volna ez a példa? ! Egy erdélyi pap megtehetette volna ezt? S mintha papi lelkületem azt sugalta, hogy ez nem lehet igaz; mert ha igaz len-

ne, akkor ez, a mindig lelkes, önfeleldozóan küzdő, hazáját lángolóan szerető kath. pap nem lehet; ez még a „magyarka” nevet sem érdemli meg.

Minden nap elől végig olvastam a Kolozsvári és Budapesti napi lapokat, s teljes valómmal a csata hevében lelkesen küzdő bátor székely testvéreim közt szeretném látni magamat.

Valahányszor vitéz katonáink s köztük herős lelkületű székely testvéreim legendás küzdemeiről, halált megvető bátorságáról olvasok, szinte szent irigység fogja el lelkemet, hogy korom miért nem engedett fiatal székely pap-testvéreimmel együtt az örökös ellenség sortüzében lelkesíteni-buzdítani, s ha kell kezembe kereszt és karddal, ajkamon Jézus és Mária szavakkal, szent vallásom, hazám és királyomért elesni.

De egy kissé eltértem tárgyamtól; azonban ezen ne csodálkozzanak, mert lelkemben mindig azt forgatom: igazán megtörténhetett-e? hogy az N-i pap ott hagy-

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

akarunk következtetéseket vonni, itt adjuk a cikket egész terjedelmében.

„Nem is olyan rég volt. Gyors egymásutánban hatalmas események követték egymást Franciaországban. 1900-ban a francia törvényhozás kimondotta, hogy a kolostorok, kongregációk csak az állam engedélyével végezhetik munkájukat. Amelyik kolostor vagy kongregáció ily engedélyt nem kért, annak vagyonára az állam ráteszi a kezét. 1902 júniusban megkezdődött a kongregációs iskolák és kolostorok bezárása. A progresszív világ áhíratlára és bámulattal figyelt a franciák munkájára. 1903-ban a legtöbb kongregációs kérvényt a francia kamara többsége elutasította. 1906-ban a francia állam és az egyház teljesen elváltak. Ebben az évben megkezdődött az egyházi vagyon leltározása: A templomok és vallási célu épületek csak az esetben szolgálhatják az egyház céljait, — mondá a francia állam —, ha azt egy a kormánytól elismert egyesület kéri. A pápáság többé fizetést nem kap sem az államtól, sem a községektől. — folytatta továbbá a francia kormány. Az istentisztelet megtartása végett alakult szabad egyesületek nem szerezhetnek vagyont és ajándékot sem fogadhatnak el, — volt az utolsó szó. — A pápa tiltakozott. E tiltakozásra a válasza: a pápa követét kiutasították Franciaországból. A franciákra áhíratlalt és bámulattal nézett a kultúrvilág.

Azóta elmúlt egy pár év. S most a klerikálisok Franciaországban mindinkább elhatalmasodnak. A kongregációk elleni rendeletet a háború elején felfüggesztették. Poincaré elnök hivatalosan résztveszt a vallási ceremóniákon. A rémsi érsek nyíltan hirdetheti: Franciaország megérdemli a háborút, mert istentelen élvhajhászat, luxus, hitetlenség uralkodik, s mert mindent üldöznek, ami keresztény. Örültek azok, kik huszezer lelkeszt katonai szolgálatra kényszerítettek, cselekedetük bűn a nemzet ellen.” A C r o i x klerikális lap a közvélemény felháborodása nélkül üzen-

ta hivat, hogy rongy életél a nem létező veszélytől megmentse, s felelet újból csak az, hogy ez lehetetlen! tehát megnyugszom azon boldogító öntudattal, hogy ez lehetetlen!

! Azonban ha valaha a helyben lakás kötelessége kötelezett papot, jelen szorongatott időben hatványozva kötelezi: ha valaha szüksége volt a népnek a pap tudása, lelkesültsége, odaadó példája, a pastoralis prudencia, ma tízszeresen szükségeli ezeket. Ha valaha prédikálni, imádkozni, adakozni, vigasztalni, bátorítani, lelkesedni, a kishitű képzelőket felvilágosítani, megnyugtanni kellett! Kell ma a lelkipásztoroknak.

Közel vagyunk a nagy városhoz; minden nap hozzák a 2-filléres újságok révén a rémesnél-rémesebb meséket a háború borzalmairól; alig tudom szegényeket lecsendesíteni; pedig minden vasár- és ünneppal felhívom a hamis és rémiteni szándékolt hírek semmibevételére; felkérve őket a szószékből, hogy jöjjenek hozzám bármiféle aggodalmaik vannak, akár hadban lévő szeretteik-akár aggályos hírek hallása felől s én bármikor mindenben felvilágosítással szolgálom nekik. Öröm-

heti az elnöknek: csatlakozzék a vallásos hazafiakhoz, Franciaország elveszett... Az egyház örül, az egyház boldog. S a fejlődésért harcoló kultúremler keserü könnyeséppel törül ki szeméből.

Eddig a cikk! Ennyire jutottunk! Kedves olvasóinkat szeretettel kérjük, kezdjenek végre erős akciót. Most a háború ideje alatt úgy is hajlandók vagyunk a megbecsültásra. Kétszeresen nagy a veszedelem, mert a mint a cikk is mutatja az ellenfél most sem tart treuga Dei, hanem most is terjeszti a miázmát. Ovakodnunk kell.

Annak a pénznek csak felét adjuk jótékony célra, amit a zsidó és szabaddóműves sajtótól megvontunk, a másik fele maradjon meg nekünk, és akkor is nem kétszeres, de százszoros hasznunk lesz belőle.

Halottak napja.

Halottak napja újra eljősz... Sokszor visszatértél már életünkben és mindig különös gondolatokat váltottál ki agyunkból és loptál érzelmeket a szívünkbe... Meghalni... elválni szereteteinktől talán bucsucsók — egybeolvadó ölelés nélkül, elmenni messzire, ahonnan visszatérés nincs soha, eltemetni az édes anyát, aki ifjúságunk szárnypróbálgatásainknál irányt adott, aki erős lélekkel őrzött, sírt és könyörögött értünk, aki férfikorunk hajnalán a családások tengerébe vigasztaló fényt bocsájtott... eltemetni az atyát, aki kezének szorgos munkájával megadta nekünk a jövő boldogulás anyagi lehetőségét, aki belénk oltotta a munkálkodni vágyás szeretetét és megtanított bennünket arra, hogy az élet fontos pillanataiban ne a szívre, hanem az észre hallgassunk... testvért — barátot, akivel szívünk összeforrst az akinek kebelén jól esett kisírnunk magunkat... eltemetni mindenkit, elválni mindenkitől; nagyon fájt, nagyon tépő gondolat.

A temető sírjai közt őrzöngeni tudnánk,

mel is tapasztalom, mily jól esik, nem csak közönséges hieim, hanem plebániám és filiám intelligens hieinek is, mikor háborunk szent és igazságos vóltáról, győzelmünk biztos zálogáról, amit folyton hangoztatok, beszélek hozzájuk; jól esik nekem mikor még este is felkeresnek hieim, hogy valami jót halljanak tőlem; sőt kijelentik, hogy többé a plebános uron kívül senkinek sem hisznek, mert átlátták, hogy csak ámitják őket a háború különféle esélyeiből hamisan származó, de nem létező rossz hírekkel.

Kedves pap testvéreim! Mikor a legmesszebb visszamenő történelmi lapokról, a haza vesztélyben létét olvassuk, Erdély vitéz népét a székely népet látjuk, a küzdők és a hazát megmentők közt első helyen tűzben állani és elvérezní.

Most is vesztélyben van a hazánk! De Isten és agg királyunk velünk, tehát ki ellenünk?! Testvéreink a csatatéren mint vitéz oroszlánok küzdenek. Mi itthon vagyunk; nekünk is „honvédeknek kell lennünk; de nem meghunyászkodó — hanem bátor szívvel és lélekkel küzdő honvéd papoknak. Mi nem lehetünk még a rettentés halált osztó háborús tűzben, de itt

ha a hit el nem kísérne bennünket ide is, és nem adna kezünkbe mécsét — pislogó gyertyát és nem koszoruzna meg a porladó kereszteteket annak a vigasztaló gondolatnak kifejezéséül, hogy van élet a siron túl is, van élet e földön kívül is... van... van élet, a sir csak kezdete egy nagy, egy hosszantartó örök életnek.

Menjünk a temetőbe, hogy megteljen a lelünk az örök élet mélységes gondolataival és erőt győjtsünk ebből is a mostani szomorú napok szenvedéseinek és megpróbáltatásainak zúgolódás nélkül való elviselésére. Menjünk a temetőbe, de vigyünk magunkkal értünk küzdő katonáink nélkülözésének tudatát! Menjünk, de előbb röjök le a haza iránt különös kötelességünket. Álljunk a jótékonyaság asztala elé és adjuk oda azokat a filéereket — koronákat, amelyekért mások viragot — gyertyát vennék pazarul, bőkezűen. Váltuk meg szereteteink koszorúit és felvillanó gyertyáit a haza oltárára tett áldozattal; ebben az évben egyszerűen díszítsd sírjainkat. Nem sértjük meg a holtak emlékét, csak okosan cselekszünk, Isten és emberek előtt kedvesen... szegény magyar hazánk kiáltó szükségének megfelelően.

Szerkesztőségünk szívesen vállalkozik „Koszorú megváltás” címen jótékony adományok elfogadására, továbbítására és nyilvános nyugtázására!

Okulásul.

Nagyságos és főtisztelendő Szerkesztő úr! A „Közmuvelődés 41-ik számában (X) főtisztelendő úr merész cikkekét adott le, mert fájt a szívének, hogy a hadbavonulók közül, épen a szintisza kath. vidékről bevontul katonák nem tudtak gyóni.

Igen érthető volna a nemes szenvedés, de úgy gondolom tévedésen alapul. Sokan sirattak már meg azt ki igen kitünően érzi magát.

vagyunk, honmaradt hieink testi lelki védelmére. Azok életükkel, vérükkel áldozva küzdenek, nélkülöznek, fáznak, szenvednek; tehát nekünk, mint papoknak sokkal nagyobb feláldozással kell azokat akikkel vagyunk védeni, amazokért áldozni és imádkozni.

Ne legyünk renegátok! ne fussunk ha veszély van; a pásztor a veszély idején maradjon a nyája mellett; védje, oltalmazza, buzdítsa, lelkesítse, s ha kell haljon meg érte, mert a példa vonz.

Mutassuk meg, hogy székely papok vagyunk, s a reverenda alatt turul madár ösöknök szive lángol hazájáért; s ha azt hallanak éjszaka, dél vagy kelet felől: „Kossuth Lajos azt izente”! Legyünk készek „életünket és vérünket szeretett hazánk és királyunkért” feláldozni.

Ne legyen közöttünk gyáva, kislelkű, áruló; az ilyenekkel ki a mi sorainkból, mert azoknak ereiben nem a mi vérünk csörgedez. Legyünk papok — pásztorok, hazafiak egy személyben, mert csak annyai a miénk, a mennyit példáinkkal bemutatunk.

Lőrincz Sándor, plebános.

A szóban forgó ügyben is valószínűleg ilyen formán áll a dolog.

Az ügy érdemére vonatkozólag a feleleteti igen szépen megadta a gyergyói esperesi kerület 1914. okt. 15-ikén tartott öszi koronagyűlésen dr. Floznik dtrói segédlelkész talpraeset felolvasásában: „A fiatal pap a gyóntató székben” a többek közt saját tapasztalatával bizonyítva azt, hogy ki a székely nép észjárását nem ismeri, a gyóntató székben nem egyszer végzetes tévedésekbe sodródik, mint a kezdet kezdetén vele is megesett.

Igen bizony a szintiszta katolikus vidékek szülőttei ismerik a bünbánat szentségét s tudnak is gyónni, csak ismerni kell őket, érteni kell az ő külön nyelvükön. A gondolkodásuk menetéhez mért kérdésekre, a leereszkedő szeretet kiérzése után, megnyílik egyszerű szívük s őszinte bűnbevallás után, igaz bánattal siratják meg bűneiket.

Hogy rendkívüli alkalmak szöszegé-nyekké teszik őket s az amúgy fölösleges formulák elmondásáról megfeledkeznek, ez inkább nagyobb türelmükre vezethető vissza, mint tudatlanságukra.

Ha mint mindenben, úgy itt is a külső formák betartására törekszünk, a lényeg rovására, úgy ma holnap hivatalos színezetű lesz minden s a lelkipásztorság nem a lélek és szív dolga lesz többé, hanem a pontoskodó ridegségé.

A falusi ember szófukar, nem lehet tőle oly áradozó vallomást várni, mint városi ménikékről, kiknek elemük a sopánkodás és sok beszéd.

Ágoston Ignác.

A vallásoktatás védelme.

Irta és elmondotta Székelyudvarhelyen a főgymn. dísztermében 1814. június 27-én az esp. kerületi általános tanítói gyűlésen

Bálint Zoltán.

A legnagyobb katolikus költőnek az olasz Dante Alighierinek Divina Commediája méltán ráillik korunk társadalmi életére, az emberiség erkölcsi világára. Ez az áhitatos és mystikus lelkű Dante megrajzolta a poklot, a mindenféle undok bűnökkel terhelt szerencsétlenek szenvedéseit; a megjavult és vezeklő emberek sokaságát a purgatoriumban; az örök boldogság színhelyét ábrázoló paradicsomot, hol a krisztusi ihlettől, a krisztusi erőttől duzzadó örökszép lelkek zengik a glóriát az Alkotónak, a magnificatót a menny királynőjének — ez az isteni színjáték nap-nap után lezajlik itt a síralom völgyében, itt a tülekedések örökös harcában.

A társadalom örökös forrongásban van. Nemesak az osztályharc és önzés dül és törtet előre, mindenféle pusztulás, erkölcsi zülés és szétfoslás van. Kiveszett a szívekből a hit és az erkölcs, a legnagyobb büntények napirenden vannak s Proudhonnak elve kezd mindinkább általánossá lenni, hogy teljes szabadság, teljes egyenlőség uralkodjék a földön s ezen elveknek híarvosai a legszentebb erkölcsi köteleket és érzelmeiket lábál igyekeznek tiporni, teljes anarchizmust akarnak a földre varázsolni, az államot, a hatalmat megsemmisíteni, hogy eszméik megvalósulva

az egyén a társadalomban a teljes szabadságot élvezze.

Nézzünk szét a társadalomban látjuk a rendkívüli nagy elégedetlenséget, a fennhéjázó gögőt, a szeretetlenséget, szívteleniséget, a hitközönnyt és a nyomort, az emberi lelkek sokasága oly bizonytalanságban el, hogy hitét, reményét és szeretetét elvesztve teljesen tönkre menve igyekeznek a földi lét kínjaitól és szenvedéseitől megszabadulni, mert a társadalom e szánalmas figuráinak csakugyan pokol volt az élet. De azoknak kiknek lelkében kialakult az Isten imádó és örökboldogságra vágyó világnézet, melyet a keresztény tanítás ad, mely megtanítja az embert türelemre, szelidségre, alázatosságra, isteni lélekre, az isteni és erkölcsi erények gyakorlására; mely az emberbe önti a hősémet és áldozat készsége sarkoló szellemet; mítja az embert a becsület munká elvégzésére; mely fejleszti az emberben — a teremtés koronájának legszebb ékességét; az erkölcsi jellemet s mely nélkül nincsen akaraterő, nincsen felebaráti szeretet, nincsen energia a szociális munka és kötelesség teljesítés fokozására és fölbredésére.

Ez a világnézet Ideál ad, hogy annak megközelítésére mindenki törekedjék, hogy fenséges harmonia uralkodjék a lélekben, kialakuljon az Isten országa s legyen az örökboldogság részessévé.

Avagy t. gyűlés, nézzük az egyes országok társadalmi életét s megfogjuk látni, hogy egyes államok társadalmi élete a tűzhányó kráteréhez hasonlít.

A népek között veszélyes kór dühög, a nép kedélye nagyon beteg, undorodnak mindentől, még a javukra szolgáló intézmények pártolásától és felkarolásától, tekintélyt elvetnek, törvényt nem tisztelnek s ha a szuronyoktól és ágyuktól nem félnek, ha a karhatalomtól nem riadnak meg, akkor a legiszonyosabb eszelekedetekre szánja el magát a nép. Itt van az 1914-ik esztendő. Kritikus napokat élünk, mert nemzetek — nemzeteket gyűlölnék. Oroszország lázasan fegyverkezik, probamozgósításokat végez, fejleszti hadseregét, mert gyűlöli a magyart, az osztrákot és a németet. A francia a fogát csikorogtatja, ha a németről van szó, készül a nagy leszámolásra; az olasz dacára, hogy szövetségesünk, azonnal megszólaltatná ütégeit, — ha alkalmat találna a Monarchia ellen Adriának az uralmáért. Hát az örökös tűzfészken a Balkánon, nem-e folytonos harc dül-e? Szél fúj a nemzetek életében s ha ez a szél viharra fejlődik, akkor lesz a korhadt föld hátán a nagy pusztulás, akkor lesz a Szajna és a Volga köze egy hatalmas gyásztemető s az a háború, mely bekövetkezend, mint azt Bebel „a nő és a socializmus” c. művében megjósolta a legutolsó háború lesz s mind ezt a társadalom szeretetlensége, durva erőszakja, egoistikus felügás, nagyra vágyó gögje fogja előidézni.

S vajon m. t. gyűlés, el lehetne ezt a nagy romlást kerülni? El, de csak akkor, hogy ha az a diadalm kereset, mely 1600 évvel ezelőtt felragyogott Nagy Konstantinnak és hozzá tért a pogány Róma, úgy, ha a népek és a nemzetek összessége a keresztelést sorakozik s e keresztből megtanulja a világot fentartó és mindeneket átölelő nagy erényt: a szeretet gyakorolni

s e szeretetnek sugálására egy nagy szövetségben egyesülve, ott egymás érdekeit támogatva, békességben élve a megtestesült Jóságot, a mi Urunk Jézus Krisztust Ideálul fogja választani, ki „parancs, törvény és erény”, akkor lesz csend, lesz béke, akkor itt a földön kialakul az Isten országa, melyre rá fog illeni Dante Divina Comédiájának paradicsomi jelenete.

De joggal kérdezheti bárki, hogyan lehet elérni, illetve abban munkálni, hogy itt a földön kialakuljon az Isten országa? Erre igen szépen megieled Prohászka püspök a „diadalmas világnézet” c. művében, midőn azt mondja: „Az Isten országa erény, béke, öröm a Szentlélekben. Az Isten országa a krisztusi lélek az emberben. Az Isten országa a krisztusi lélek s e lelki-letnek társadalmi orgánuma az egyház, mely azt akarja hűveivel elérni, hogy minden ember újja szülessen Lélekből krisztusi emberré, hogy az élet erkölcsi feladatainak megoldása Krisztus szellemében történjék, szívből utáni a rosszat, szóval Krisztushoz hasonulni kívánunk!!

Ezt mondja a tudós főpap, és ha elgondoljuk ebben a nagy munkában a Megváltó Istennek legnagyobb szerű alkotása: a katolikus Anyaszentegyház, csakugyan kivesszi a részét, úgy Áfrika országait, mint a Filippini szigeteket, Japánban öpen úgy, mint az Orinokó végtelen román, Fokföldön ép úgy, mint az Appenia félszigeten, Duna és Tisza tájékán, bérces Kárpátok aljában, mindenütt igyekszik a világot regenerálni érzéseiben, gondolkodásában s az élet külső nyilvánulásaiban is, minde-ütt igyekszik az emberekbe oltani az isteni és erkölcsi erényeket, hogy az ember erőt, kitartást, lendületet és bátorságot nyerjen az élet terheinek az elviselésére.

(Folytatjuk)

Az „elemi pedagogia köréből.”

II.

Sajnosan kell azonban tapasztalni, a felsorolt dolgok egyes előljáráások előtt még csak nem is mellék célok.

A jegyzők előtt, bár tisztelettel hajlok meg, mégis vannak kivételek. Ő, a község jogtanácsosa, de a lakósságnak ingyen egy földkönyvi számot sem néz ki. Azonban ha bárány, csirke, tojás vagy egy zsák búza repül be úgy ajándékba, akkor már a két szó busásan van fizetve. De hogy emnyire szóba állott a falusival, még egy szekér kalácsa fa hozatalra és kevés szántásra is fel lesz használva, melyet aztán a fiúk kalácsába fel is vágna, gabonáját pedig a leányok learatják. Közvyagont, erőt ad el kihirdetés nélkül, keblileg s mint esendes társ a vevővel, a ki szintén előljáró, a faüzlet után futkos. Nagyokat jajdul: az irodai terhes munka végzésére segédjegyzőt, segéd munkást szervezet, Beteg embert halálesetre biztosít. Biztosító ügynök s a díjakat a község küldöncével szedi fel díjtalanul. Az iskolától a mit lehet megvonat. A mulasztási kimutatást beiktatja, a bagatel panaszt félre dobja, Vasárnap isteni tisztelet alatt gyűlésezik, nyilt korcsma szövetkezetet nyit, ahol iskolaköteles gyermekek isszák le magokat, záróra nincs, a papot szítja, a vallást gyonyolja. Egy szóval munkásságát kifejtji minden elképzelhető módon.

A bíró! Tegyük meg itt is az illő kivételt, de többnyire a jegyző nélkül még egy ellenügyet blanketát sem mer kitölteni. A községi esküdt életéből csak egy példát hozok fel. Az iskola mulasztók bíróságának fel nem hajtása alól a bíró és jegyző kibújnak azzal, hogy ők kiadták az esküdtnek behajtás végett.

Az esküdt vagy semmit sem csinál, vagy leszid a fél előtt minden hatóságot és intézményt a sárba földig s végül felvesz egy nemleges záloglasi jegyzőkönyvet. Így lesz aztán egy eset, hogy t. i. sem a büntetéspénz nem foly be, sem a beiskolázás soha rendes időben nem történik meg. A tanítót állítják bűnbakknak a szülők elé. Mi az ördögnek írja ki mindig a magok gyermekét. Menjenek hozzá ő igazolja és akkor törüljék a kiszabott büntetést stb.

Nem volna azonban teljes a mozaik, ha megfedekezném az erdőörök működéséről. Legelőször azon kell bámulni, hogy a székelység egyik főkinésének kulcsát, az erdőfokoló esküként, micsoda tudatlan és táglelkeimeretű emberekre bizza a hatóság. Őrizik az erdőt hűségesen a koresma ajtóból s míg a jegyző udvarára 2—3 értékes tönköt huzatnak be bárcá nélkül, addig egy szekér gaznak eredetéről faggatja a szegény embert aki az előjáróság felhajtására a kántornak a hátralékos képébe indította az egy koronát nem érő hulla fát.

Mélyen tisztelt szöveg gyűlés!

Ilyen körülmények teszik megokoltá azt, hogy a mindenütt üldözött és a hivataloknál durván elutasított pórak hite megrendül s vigasztalódást a koresmában keres. Innen van az, hogy a földművelő és iparos irigységgel tekint a legkisebb hivatalnok helyzetére is. Soha sem jár eszébe az, hogy az ő foglalkozásában képzetebb tegye a gyermekeit, hanem megélhetési módját gyermekei előtt becsmerli. Én azt tapasztalom hogy a székelység kerüli az ipart fiaiban, s leánya vágya pedig az, hogy napsád legyen.

III.

Nem lennék igazságos, ha az elemi pedagógia fontosfaktoráról a tanítóról nem emlékezném meg. És itt előre szintén osztályozok. Vannak nagyon sokan a hivatalnok, de vannak választottak is. Épen csak az a kár, hogy a nagyhangú választottakat, még a világosan látók is, gyakran összetévesztik a hivatalnokokkal. Ezek hivalkodva ütik mellüket s a haladás és „Kelet, Nyugat” modern kultúra, haladás jelszavak fényétől elvakultan rugnak ki maguk alól minden alapot a mire a nevelést rá lehet alapozni. A tanító csak hivatalnok-e vagy nevelő is egyúttal, ez igen fontos dolog. Az intellektuális, tisztán tudományra nevelés a társadalomra nem hasznos, de káros. És épen ez okból a hivatalnok tanító csak választott lehet. Erre eklatáns bizonyíték már a külső kinézés, melynek támaszként szolgál a ruházódás. Hányan vannak a kik szégyenlve, vagy nem ismerve a magyar ember férfi disztét a bajuszt, leborotválják. Magukból valódi svábot csinálnak, mintha ezenkívül négy-ötféle kirívó színű ruhája, kipomádézott araszos haja nem csinálna úgyis belőle svábot. Ez a viselet még az elemi egészségtani szabályok tudását is mintha kizárja. Egy csepet sem lehetne csodálni ha már követésre méltó példaképpen a szempillát forgatnak fel és a sze-

möldököt is megborotválnak. Ez a viselet modern embert mutat. De hát kérdem, hogyan lehet keztyűs kézzel megmutatni a gyümölcsfa oltást, petrezselyem vetést, káposzta plántálást, vagy épen a kapálást, gyomlálást. Nincs az ország területén hivatalnok akitől annyira irányú munkásságot követelnének mint a tanítótól.

Ha törekvései akadályba ütköznek, nincs gyámoltalanabb helyzetben senki.

Sérlemének nincs orvosa s az orvoslás rendesen későn jön. Mert csak instanciával intézhető dolgai amíg a hivatalos garaton végig örölkönek, repül az idő s a sok avatott és avatatlan információ szerzés közben elég gyakran vesz el az igazság.

Ezer águ dolgait mindig az általánoshoz viszonyítani nem tudja a tanító s nem is lehet, mert hisz a teljes viszonyulás kizárja az önálló törekvést. A tanítótól megkövetelik, hogy legyen nevelő, gazda, kertész, ifjúság vezető, gazdaköri tényező, kézi munkás, pátronás munkás. Mind ezeknek az alapja az alapos ismeretkör s legfőbbképpen az önképzés. De hát van-e csak egyetlen intézmény hol a falusi tanító hozzájutna a szükséges tudományos művekhez? Nincs!

Módja pedig nincs épen a felekezeti tanítónak, kit minden fizetésrendezési levonásokkal megkülönböztet az államtól. De van egy másik oka ennek a nincsenek, amely oknál az esetleg mosolygónak is gondolkozva meg kell hogy álljanak.

Ragaszkodik hitéhez, a hit-erköles szabályaihoz. Amiórt sem konzervatívának, sem rövidlátónak nem lehet bélyegezni. Ezen építi fel iskolai munkáját, ez irányítja társadalmi tevékenységét, s ez alapon rója le legnagyobb nemzeti adóját a család alapítást. A nemzetek szaporodásának ténye nem a modern családok javára, hanem a még hiterköcsi alapon állókéra irandó. Mert ezeket őrizi a hit a modern rendellenességekről. A tanítót nem szükség család pótlékkal szaporasságra bízni, de az állandó neveltetési pótlék ráférne az átlag öt gyermekes 32.000 tanítóra.

A haladás szükség. A haladás nem zárja ki a valláserköcsöt. Az a tanító ki az anyagi megélhetésnek veti alá minden munkáját az nem lehet nevelő is. Legkevésbé az ki anyira ment a tudományban, hogy a hitet és hitvallások szokásokat akadálynak nézi hamis tudományra nevelésében személyesen tapasztalom, hogy a néptanító a haladás tanítása szerint megtiltja a tiszta katolikus növendékeknek a „D. a. J. Kr.” köszöntést azzal indokolván, hogy a mai haladó ipar, kereskedelem és művelődés megkívánja a „Jó napot” köszöntést.

Bekötött szemű és rövidlátó konzervatív az, ki ennek szükségét nem látja. Pedig épen ezen bekötött szeműek s a jó akaratú nyitott szeműek látják, hogy Prohászkt, Giesweint vagy Apponyit egycseppet sem korlátozta a „D. a. J. Kr.” abban, hogy a valódi tudományban világhírre ne tegyenek szert. Az igazi, erkölcsi alapon álló modern haladás kösse össze a tanítóságot jellegre tekintet nélkül és akkor mint hatalmas tényezőkné, irányító erőnk megnyilvánul abban, hogy az elemi nevelés által helyes irányba terelt s minden társadalmi osztálynak jó akaratú közre-

működésével végzett munkának a magyar nemzet boldogságát és megelégedését megteremti.

Csikszentgyörgy, 1913. Julius 15.
Füstös Sándor, tanító.

H I R E K.

— **Szentóra** — E hó 18-án este 6—7-ig szentóra ájtatoság volt az öreg székesegyházban. Kegyelmes urunk végezte a szentórát és adott áldást a nagyszámban összegyűlt közönségre. A predikációban, melyet szintén a főpásztor tartott — rámutatott azokra a kötelességekre, melyeket a háborus időkben kettőzött buzgalommal kell teljesíteniünk. A bizalom és megalázódás, a buzgó ima és áldozatkészség s különösen a rendíthetetlen bátorság, kell, hogy lakozék minden hívőnek lelkében.

— **A Missió-egyesület tagjai**, az egylet elnöke felhívást bocsájtott ki az esperesi kerületekhez, melyre a választ ismételt kérés sürgetés után következőkben kaptuk meg:

I. Hegyaljai kerület: Balázs Ferenc, Fuchs Gusztáv, Wéger Lajos, rendes. — Butyka Sándor, Gál Miklós, Pucher Anaklét Rada György, pártoló.

II. Bányavidéki kerület.

III. Baresa-Sepsimiklősvár. Meisel József, ifj. Fülöp János, rendes. — Székely Károly, Kozma Imre, Fejér Endre, Nagy Béla, László Imre, Fábian János, Antalffy Károly, P. Hartmann Tivadár, Boér Károly, Rill Albert, Solati Ferenc, Páli János, pártoló.

IV. Szeben-Fogarasi kerület.

V. Alesik-Kászoni kerület: György Gábor, Mészáros József, rendes.

VI. Felcsiki kerület.

VII. Erzsébetváros: Papp József, rendes. — Steinhauer Ferenc, Dobordán Károly, Holló András, Merza István, pártoló.

VIII. Gyergyó.

IX. Hunyad: Jancsó Ernő, P. Kory Ottó, P. Kory Ottó káplánya, rendes. — Török István, Bence István, Stencel Lajos, Hoboth József, Buday János, Fekete János, Tódr László, Csáki-Gyula József, Lány Gyula, Jellmann Gyula, P. Ferenc Vendel, Imre Károly, Jeszl János, Medgyesi János, Tompos Mátás, pártoló.

X. Kézdi-Orbai kerület.

XI. Kolozs-Dobokai kerület.

XII. Küküllő kerület: Bors László, rendes. — Szabó Dénes, Kádár Mátás, Buzás Imre, Lakatos János, László János, pártoló.

XIII. Maros kerület: Pap Tamás, Molnár Miklós, Eröss József, Karácson Márton, rendes. — P. Kristó Modeszt, Glósz Oszkár, Albert István, Kacsó László, Pap Gyula, László Domokos, Bálint Vilmos, Toldalági Samu, Varga János, Abos József, Molnár Imre, Takó Albert, Bálint Péter, pártoló.

XIV. Belső-Szolnok: László János, Huszár Ádám, Szekeres János, P. Korbuly Ignác, rendes. — Bárány Lukács, Palikó Ferenc, Szmolten Pál, Bochkor Ferenc, pártoló.

XV. Torda-Aranyos kerület: P. Dávid Lajos, rendes. — Panajoth Ferenc, Kacza István, Van-Mon Alfréd, Tóth Kálmán, Lőrincz Ferenc, Magdó Mihály, pártoló.

XVI. Udvarhely kerület: Mihály Domokos, pártoló. — összesen: rendes 21 és pártoló 67.

— **Levél a harctérről.** Most már két napja, hogy itt vagyunk békvártelyozva és jó helyünk van; tető alatt alszunk, reggel forrált tejet iszunk és este főzetünk valamit a háziasszonnyal. Ezek itt mind polyákok, de a tótok tudnak velük beszélni. (Szept. 30).

1914. okt. 15.
Végre 8 heti retirálás után ismét előre megyünk már egy hét óta. Most látjuk csak mit jelent e szó „előre!” Nem ijeszti a nagy sár, a kolera s az oroszok rettentő száma mert előre megyünk. Édes hazánkból szomorú híreket hallunk a kedvezők mellett, hogy t. i. a kozákok Besztercén is látogatást tettek, de nem vesszük tragikusán a dolgot, mert látunk mi már kozákok látogatta városokat sőt most is olyan községben lakunk, melyben 8 nappal ezelőtt oroszok gorázdálkodtak. Csak a jó Isten segítsen és legyen velünk! Távolról heves ágyú-dörgés zaja hallszik, úgy látjuk szükség lesz reánk nagyon. Most hozzák rendbe a lisdakat, melyeket szétrobbantottunk s aztán megyünk előre. Jelenleg Hollandával és Kovács Bélával és Jelmannel egy helyen vagyunk. Szeretettel üdvözljük a fehérváriakat. Kérem imájukat. A kegyelmes Püspök Atyánknak kezeit csokolom. Benci bácsitól tegnap kaptunk levelet. Egy pár Közművelődés olyan jó volna.

— **Nyilvános nyugtázás.** A gyulafehérvári Veres kereszt Egyesület ez uton is hálás köszönetét fejezi ki Nagyméltóságú Majláth Gusztáv Károly gróf, erdélyi püspök urnak, mint az Egyesület díszelnökének 1000 K-ás nagylelkű adományáért. Bárasak sokan akadnának ilyen nemesszívű, áldozat kész lelkek!

— **Nagyágról írják:** Az Orsz. Hadség-elyező Hivatal címére a dévai állomáson ma feladtunk: 15 drb. gyólesíngot, 59 drb. triköingt, 22 drb. gyólesalsónadrág, 37 drb. trikóalsónadrág, 21 drb. kis és nagy párnát, 29 drb. párnahuzat, 2 drb. paplant, 30 drb. lepedőt, 64 drb. törülközőkendőt, 79 drb. zsebkendőt, 4 drb. sapkát (a hősapkákat az iskolás gyerekek és felnőtt lányok most készítik), 2 drb. vastag takarót, 35 drb. kötőzőkendő, 80 drb. hasmelegítőt, 36 pár harisnyát, 1 drb. szőrmét, 32 pár kapeát és egy csomó imádságos jókívánságot.

A gyűjtést az Oltáregyesület hölgytagjai végezték — és pedig aránylag csekélyke számukhoz a legszebb eredménnyel.

A szegényebb rendűek áldozatkészsége igazán megható. — Az evangéliumban említett szegény asszonynak több kötője akadt — úgy hogy egyik-másiknak felajánlott adományát — tekintettel nagy szegénységére teljesen nem fogadhattam el.

Négy gyermekes szegény asszony, ki Isten tudja, hogy tartja fönn önmagát és családját a következőket hozta: 1 párnát — biztosan a legjobbat, elbontotta talán egyetlen paplanlepedőjét — s mert kissé vásott volt — szégyenkezve mondotta, hogy kötőzőruhának hátha jó lesz. Valami új dolgot is akart adni — de mit: Flanelt vásárolt nem tudom hogyan összekuporgatott garásával s saját kezével, biztosan imádságközben vart egy alsónadrágot s a még fennmaradt azt kapeának varragatta össze.

Ha valamelyik átfázott bakancsos vitézünk megtudná, hogy mily meleg szívvvel küldte azt egy földhöz ragadt szegény — biztosan megvetéssel dobna le magáról a „szegény“ dúsagzagnak filléres alamizsná-

ját s cserélné fel ezzel a valahogyan össze-férelt flanel darabkával.

Eddig is szerettem szegényt-gazdagot, de ezen gyűjtés után — érzem — kettőzött szeretettel tartozom a legnagyobb erkölcsi-értéket képviselő, gondolkodó és mélyen — résztvevően érzszívű szegények iránt.

Nagyág, 1914. október 19.

tisztelettel
Egy Oltáregyleti tag.

— **A gyulafehérvári Vereskereszt Egylet** elnökségéhez újabban a következő adományok érkeztek a hadbavonultak részére: D. Vizsolyi Manóné: 6 pár karmantyú; Szász Ilona: 4 pár karmantyú, 5 hősapka; Özv. Borsos Lajosné: 2 drb. trikóing, 1 drb. trikó lábravaló, azonkívül 1 redes ing és 1 lábravaló; Terézia Éva: 2 hősapka és 1 pár karmantyú; Csibertics Imréné: 2 hősapka és 1 pár karmantyú, 2 pár harisnya, 4 pár lábravaló és 1 ing; Ifj. Csibertics Imre gimn. IV. o. tanuló megspórolt pénzéből 1.30 K, ugyszintén Csibertics Lacika 1.24 K, a sebesültek fehérműjének tisztogatásához nagyobb mennyiségű szappant és lugot ajándékozott Breckner Frigyes szappangyáros úr. Fogadják a nemesszívű adományozók az egyesület hálás köszönetét. Az előbbi számban jelzett vásárlásnál 8 vég vászon van tévedésből feltüntetve, amit utólag az elnökség kijavít, amennyiben nem 8, hanem 18 vég vászon vásároltatott fehérmű készítéséhez. *Egyben pedig kéri az elnökség az áldozatkész adakozókat és munkálkodókat, hogy lehetőleg inkább hősapkákat készítsenek nagyobb számban, mert főleg arra van nagyobb szükség.* Pamut ügyében lehet fordulni Ávéd Jákonéhoz, az egyesület elnökéhez.

— **Szamosújvári VII. sz. Gergelyről** nevezett fiúárvaintézetnek mély gyásza van. Egyik felügyelője, tisztelendő P. Ferlháthján Péter folyó hó 17-én rövid szenvedés után elhunyt. A korán elhunyt fiatal papban nemcsak a bécsi mechtarista rend vesztette el egyik kiváló tagját, de az árvaintézet is egyik jeles tehetségteljes és sok reményekre jogosító felügyelőjét fogja nélkülözni az elhunytban. Az elhunyt Eszkisehírből (Ázsia) született 1883. nov. 5-én. A bécsi mechtarista rendbe lépett, ahol 1909. április 24-én. szentelték pappá. Két évvel előbb a rend előjárósága Szamosújvárra küldte az árvaintézet egyik felügyelőjének. A múlt héten meghülés folytán tüdőgyuladást kapott, mely néhány napiszemvédes után sírba vitte.

A világháború képes krónikája. Ezzel a címmel heti füzetekben új mű indult meg, melynek három füzete már megérkezett. Az új vállalat, a most folyó háború történetét összefüggő előadásban, minden adatnak és eseménynek hiú ismertetésével, képekkel illusztrálva dolgozza fel. Hetenként egy füzet jelenik meg, melynek ára 24 fill. Ezen füzetek megrendelhetők **Schézer Ferenc könyvkereskedésében.**

Jótekonycélú magyar állami sorsjáték. Ó cs. és kir. Felsőháznak legfelső elhatározása alapján a budapesti m. kir. lottojövédéki igazgatóság minden másfél évben jótekonycélú állami sorsjátékot rendez, melynek tiszta jövedelmét közhasznú és jótekonycélú célokra fordítják. Az utolsó 10 államsorsjáték jövedelméből csaknem 200 különböző közhasznú és jótekonycélú intézmény részesült 10—30 ezer K., sőt az utóbi sorsjátékoknál már 60 ezer korona segélyben. Ilyenek voltak: a különböző

köz- és gyermekkórházak, árva- és szeretetházak, siketnémák és vakok intézete, népkonyhák, fehékereszt egyletek, mentők egyesülete, jótekonycélú egyesületek, különféle segélyző egyletek, szanatoriumok, poliklinikai és más hasonló jótekonycélú egyletek és közhasznú intézetek, melyeknek sokszor e jutalékok adták meg az első létalapot. A budapesti m. kir. lottojövédéki igazgatóság jelenleg a XXXI-ik állami sorsjátékot rendezi 475000 korona 200-péNZ nyereménnyel. A főnyeremény 200-ezer korona és még 14884 nyeremény van 30.000, 20.000, 10.000, 5000, 1000, 500 stb. nyereménnyel. Az összes nyereményeket készpénzben fizetik ki. A sorsjegyet roppant olcsósága és sok kedvező nyerési esély folytán a köz javára működő emberbaráti intézmények érdekében felhívjuk t olvasóinkat a jelenleg rendezés alatt álló XXXI-ik jótekonycélú állami sorsjáték támogatására. A húzást visszavonhatatlanul f. é. december 9-ikén a lottojövédéki igazgatóság (Budapest, IX., Vámpalota) tartja meg. Az említett igazgatóság kívánatra bárkinek díjtalanul és portmentesen küldi ezen sorsjáték részletes játéktervét.

C S A R N O K.

Vörös torony.

Irta: ÁGYA PAP DANINÉ.

Napsugaras nyári délután indult el társaságunk a romániai határra a vöröstoronyi kirándulásra.

Bár a vonat túlzottulossága és a forró nyári nap nem volt valami kellemes, a haladt vonatunk pár állomásig, a regényes táj, mely szemünk elé tárult felvilágította kedélyünket s lelkünket költői hangulatba ringatta.

A vonat egyhangú zakatolással haladt tova s szemünk minden ponton új, meg új csodákat fedezett fel.

Szédítő bércek váltakoztak, virággal himzett völgyekkel, rohanó hegyi patakokkal. Mint ködfátyolképek vonultak el szemünk előtt a völgyekben épült kis falvak különböző színre festett háza, s barna fatornyai, melyek a távolból szinte játékszereknek tűntek fel.

A csodálat élen kiáltása szállt el ajkunkról a „Landskrone” megpillantásakor, mely egy óriás sziklaesonon trónoló százados várom, s mely a nézőben egy hatalmas korona hű benyomását kelti.

Lelkem elkalandozott a fényes, dicső multon és el-el tunódott, hogy vajjon e vadregényes várom hajtani lakói vitéz lovagok voltak-e, kik hős tetteikkel is rászolgáltak vitézi nevékre, s kiknek hősi esztendői ott fehérltek Erdélyország csatateréin. Kik a békében, mikor pihent a harcoktól megfuvatták vadászakörjüket és sőlymaiktól, s kutyáik falkáitól követve leszálltak sziklafélszűkből, hogy kiáltásaikkal, s fegyverük döréjével felverjék a vadon esendjét és pusztitást vigyenek végbe a rengeteg vadjai között.

Vágtató paripák követték őket hölgyeik. Lovaik vágtatásánál lebegett pártájuk csipkés fátyola, míg tejfehér arcuk kipirult a nemes sport varázsától, míg sőlymaik hosszú ivben repülve kegyetlenül csaptak le kiszemelt áldozatukra.

Vagy pedig az öklölgj rablólovagjai közül kerültek-e ki a várakók, kiknek kezéhez ártatlanok vére tapadt, kik egész falvakat dúlva szét, lakóit elhurcolták foglyokul sziklavárunkba? Tündérszépsegi várkisszonyok szellemét is látni véltem a váromok között, kik hófehér menyasszonyi ruhájukat varrva hasztalan várták vissza a harctérről szerelmes vőlegényüket.

E költői váromnak prózai ellentétéül pillantottuk meg a vörös tornyot. Ez egy vörösre festett torony, melyről e pompás kiránduló hely elnevezését nyerte, s mely régen vőmáhnak szolgált. Itt kellett a határon átkelőknél útleveleiket láttatni és vámot fizetni.

Vöröstorny állomásnál bábeli hangzavar és a román katonák exotikus, festői egyenruhái tudatták velünk, hogy Románia határához, a románok költői lelkű királynéja Carmen Sylva birodalmához közeledünk. A kultúra rohamos haladása folytán a vonat majdnem a szerpentin mődra kigyózó Lotresla völgyig vitt bennünket, mely kirándulásunk főcélja s vágyaink központja volt.

A kirándulók Mekkája, a turisták tündéralma a Lotreola völgy. A síkságon élő embernek fogalma sincs arról az érzésről, arról az elfogultságról, amit a kiránduló a természeti csodák és drágagyöngyénél e mesésen elragadó panoráma szemlélésénél érezhet. A poétikusan érő szívet az érzelmek egész skálája ragadja meg; a szemekbe könnyek gyűlnek a csodálat, a meghatározottság könnyei, s a lélek mintegy megtisztulva a földi salaktól szinte elválk a testtől, felszáll a felhőkön túl egy szédítő régióba, leróni a hála, az imádát adójt a leghatalmasabb lény előtt, aki ezt a remekművet megalkotta, aki ezt a tüneményes festményt isteni kezeivel oly mesterileg kiszímezte.

Andalognva jártuk be a bűbajos Lotreola völgyet, mely mint egy drágakő gyémánt foglalatban terül el. Az óriás hegyek mintegy őrt állva védeni látszanak a bájós völgyet, komoran tekintve le a szédítő magasba. A vadírások édes kábitó illata megrésztgett, mámoros szemek csodálattal pihentek meg az évezredek hegyek sűrű erdősséggel benőtt ormain, majd jöveső érzéssel siklottak le a morajló vízesekekhez, melyeknek ezüstös sugarai megtörve szikráztak, hullámzóttak a napnak reájuk eső sugaraiban.

Valóságos tündérbirodalom ez telve illattal, poézissal, illúzióval. A felizgató fantázia szinte látni véli e pazar tündérbirodalom bájós lakóit a kis hegyi tündérek, amint a természet szingzagad pázsit szőnyegén táncolnak, pajkosan keftöznek; amint a rohanó patak tükreben csábosan illegetik bodros fejükön margerita kalapjaikat, amint vadszegfű szirmaiból készült ruhájukkal játszik a szél s amint miniatűr kezük kacéran játszik páfrány levegőzökkel. Kijönnek ők, a beláthatatlan völgy mélyéből, hogy benépesítsék a tündérbirodalmat, hogy kacér, pedó pillantást vessenek a komor sziklák és esacska patak felé. Édes csábító pillantásuk visszapattan a sziklák kökemény szivéról, míg a léha, csapodár hullámok, bűbájós mámorító dolgokat elfojtott szenvedélyes szavakat sugdosnak rózsás fülecskéikbe.

A tündérek órája lejár. A válás gondolataira nefelejtis zemei megtelnek harmattal. Hulló könnyeiktől nedves lesz a fű, távozásukkal hűvösebb a lég, sötétebb a táj. Egy

fájó bucsúpillantást vetnek szét és eltűnnek meszeszerűen, úgy amint jöttek.

Alkonyodott. A haldokló nap biborvörösrre festi a sziklák ormait, utolsó esőjka ott ég, reszket a vízesekek remegő hullámain. A lemenő nap végsugarainál a vízesekek moraja gyászéneknek tetszett, vesztett remények megtört, szívek gyászénekének.

Remegve tekintgettünk a bucsuzó nap felé, mely csodás látványunkat irgyen elrejtteni, tündérbirodalomunkat kegyetlenül elrabolni igyekezett. Az est leszálltával a látottak varázsától megbűvölt szívvel s egy feledhetetlen nap bájós emlékével érkezttünk vissza a kirándulásról.

„A szép örökké marandó örömet okoz,” mondja a költő; és tényleg úgy van, mert aki ezt a csodás tündérbirodalmat látta, aki ezt a mesés paradicsomot csodálta, az nem fogja elfeledni soha és látni fogja mindaddig míg zemei lecsukódnak és meglátják az igazi tündérbirodalmat, a valódi paradicsomot.

IRODALOM.

Magyar Kultúra. Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII., Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal: Tanulmányok: X. Pius mint törvényhozó. Dr. Baranyay Jusztin. — A háborus Kelet és a katholicizmus. Dr. báró Vécsey Aurél. — Háború, világbéke és nacionalizmus. Komócsi István. — Frédéric Mistral. Dr. Alszezi Zsolt. Tárcák: A mécsvilág. Sienkiewicz Henrik. Ford. Bányaí Károly. Pajzs és kard: Háború és kultúra. bb. Szemlék és kritikák: Könyvek: Carolus Streit S. V. D., Atlas hierarchicus. Dr. Liebner János. — Lampert Géza. A glóriás Rákóczi. Magyar Bálint, Biboros Hajnal Szalay Mátyás, Hunnia Nagyhegye. Rudnyánszky Gyula, Mária-dalok Dr. Brisits Frigyes. — Brandes: Korok, Embekek, Irások, k. — Szilácz. Nagy dolog a háború! -k. Napló: A Magyar Alföld háborús időden. Keckeméti levél. Révész István. — Jászai Oszkár és Scutus Viator. Burján Károly. — A francia árúk bojkottja. d. f. — A lovgagias gesztus. -sk. — Szerkesztő bácsi...-sk. Rövid följegyzések.

Mária-Kongregáció. Hitbuzgalmi képes havi folyóirat Szerkeszti Bangha Béla S. J. (Megjelen havonként egyszer.) Előfizetési ára: tömegesen rendelve (20 példány) egy évfolyam 1 kor., külön rendelve 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária-utca 25. — Legújabb száma most jelent meg gazdag s változatos tartalommal:

A „**Borromeus**” hitazonoklati folyóirat (Győr: előfizetése 8 Kor.) most megjelent derek füzetében október és november vasár- és ünnepnapjaira, háború idejére, temetésre s több bucsúnapra közöl tartalmas, szépen kidolgozott szentbeszédeket, melyeknek a mai izgalmas, hosszabb készülétre alkalmatlan időben különösen jó hasznokat vehetik az ígéhirdetők. Ezzel a füzettel befejezte XXVIII. dík évfolyamát az érdemes folyóirat, s november derekán megjelenő ádventi füzetével megkezdí XXIX. dík évfolyamát.

A Kis Pajzs legújabb száma e háborus izgalmas közepette emelkedett hangulatával hazafias szellemével s bájós meséivel olyan mint a magas hegyek ünnepe esendje: fel-

emeli megpihenteti lelket. — Kronikás nagyapó: Zsigmond király komájáról mond kronikát a keresztes idejéből. Somorjai Gombos. Hóharmat Palkó és Gyöngyvirág Juliskáról mond bájós mesét. G. Miklós Ilona folytatja Árva Rózsika nagy követségessel megírt történetét. Domonkos Ábriss érdekes naplója a magyar amerikai expedícióról, sok trefás és aktuális apróság költemény egészíti ki a gazdagon és Márton Lajos művészi illusztrációval díszítet számot. Ajánljuk kitünő keresztén gyermeklapunkat a háború okozta rendkívül nehéz körülmények között a keresztény szülők, pedagógusok és lelképászorok különös gondjába és figyelmébe. Előfizetési ára (20 sz.) után 4 kor. Szerk. és kiadóhivatal Bpest VII. Damjanich-utca 50.

Az **ELET** című szépirodalmi hetilap (szerkeszti Andor József) október 11-i száma számtalan érdekes közleményt hoz. Vezetőhelyen Anka János a király nevenapjáról, Pásztor József a magyar irodalom megújódásáról ír tartalmasan. Nagyon érdekes közlemény Keresztély Lászlónak, a pekingi osztrák és magyar követség főtisztviselőjének útleírása, a háború első napjaiban a tengeren tett utazásáról, eredeti felvételekkel, valamint dr. Toth Tihamér tábort lelkésznek tábort levele szintén eredeti képekkel. A szépirodalmi olvasmányok között Lampérth Géza eredeti és Zubrzycki Tádé lengyel eredetiből fordított novelláját, Magyar Bálint és Christian Leó verseit találjuk. Parázs a kávéházi sztratégéről írt szellemes csevegést. A rendes rovatok most is gazdagok és érdekesek Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Előfizetés félévre 10 korona. Mutatványszám ingyen és bérmentve.

A Katolikus Népszövetség naptára 1915-re. Most hagyta el a sajtót a Katolikus Népszövetség legértékesebb tagilletménye, az 1915. évre szóló naptár. A szép kiállítású naptár vezető cikkét dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök írta a töle megszokott gyönyörű nyelvezettel fejtegetvén az Isteni erkölcsösséget, amelynek a társadalomban való elterjesztését tekinti a Katolikus Népszövetség egyik legfőbb feladatának. Cikkeket írtak a naptárba: dr. Zborai Miklós dr. Landauer Béla, dr. Vass József, dr. Griger Miklós, Haller István, dr. Moldoványi Gyula. Költemények vannak Szerkesztő Lászlótól Kiss Menyhértől, Patyi Gyulától és Rudnyánszky Gyulától. Különös érdekességet kölcsönöznek a naptárnak az illusztrációk, amelyek a vallásos képeken kívül felölelik a trónörökös pár tragédiáját, bemutatják az új trónörökösöt és az új pápát, ezenkívül sok és rendkívül érdekes háborus jelenetet mutatnak be. Az értékes naptárt a Népszövetség tagjai mint tagilletményt ingyen kapják. A szétküldést a Népszövetség központi irodája a hónap közepén kezdte meg.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Császár E. Első javaslata igazán kitünő. Becces engedelmével illetékes helyre juttatjuk. A második most nem kivihető. Mi legalább úgy látjuk. Cikkét köszönjük.

Haraga I. Csodáljuk, hogy arra a lapra még ad valamit. Az már annyira eljátszotta minden tekintélyét, hogy komoly ember kézbe sem veheti. Elvégre a köztisztesség is kötelez.

I. L. Dr. Szentiványi könyvét nagy örömmel fogadták az illetékes körök. Már három szemináriumban használják tankönyv gyanánt. Több helyen jövőre fogják bevezetni, mivel az idén a megjelenéssel kísé megkésztet. Hogy az erdélyi papság veszi-e a könyvet? Erre a kérdésre azt hiszem, nyugodtan válaszolhatjuk, hogy a papság is igyekszik megtenni a mi tőle telik. Harmadik kérdésre a választ legelső üzenetünkben találja meg.

Pályázat.

A szárhegyi róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő egyik tanítói állásra pályázatot hirdetek.

Javadalma: Az iskola pénztárából havi részletekben évi 1000 korona. Természetbeni lakás esetleg lakbér. Fizetékigézésítés állampapíról az 1913. évi XVI. t. c. 18 §. értelmében.

Kötelessége: a kijelölt mindennapi és ismétlés osztályok tanítása és a gyermekeknek utasítás szerint templomba vezetése, felügyelete.

Pályázati határidő 1914. október 29. Szárhegy, 1914. október hó 15-én.

Dr. PÉTERFFY LŐRINC
plebános

Eladási hirdetés.

A Báro Bruckenthal-féle bérgazdaság megszűnése folytán az alábbi jó karban levő ingóságok igen kedvezményes áron eladók.

Egy 8 lóerejű állami cséplőkazán cséplőgéppel, vas elevátorral, körfűrészrel és vízi fecskendővel.

Egy egyesített lóherefűtőgép (Robey), Szecska vágók, Répa vágók, Arató-gépek, kéve kötő és marok rakók, sorvetőgépek, kettős ekék, boronák. Kovács és Bognár műhely felszerelések, gyapju fűsülőgép és egyéb gazdasági felszerelések. 21—10—5

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításán arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla
oltárépítő
PECS, Tábort-utca 4. sz.

11*12-26

Géperőre berendezett műintézetben olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószékét, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

TELEFON SZÁM 16. Schäser Ferenc, Gyulafehérvár. TELEFON SZÁM 16. SZÁM

Feltűnést kelt a teljesen látható írásu eredeti amerikai

FOX-írógép

legújabb modellje.

Dijtanul bárhol bemutatom.

IRÓGÉPKELLÉKEK: szénpapír, szallagok, írógéppapírok stb., különféle gyártmányukat, eredeti gyári árban állandóan raktáron tartok.

Ügyvédeknek és hivataloknak részletfizetésre is szállítok.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20, félévre 10, negyedévre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal, Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmú, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Most jelent meg!

Kapható a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában Gyulafehérvárt

A háború képes krónikája

Az 1914-ik évi háború számos képpel és térképpel.

Szerkesztette: HAZAI HUGÓ, „Az Őrszem” című katonai lap szerkesztője.

I. füzet. Ára 40 fillér.

A további füzetek kétheti időközökben fognak megjelenni.

Postán bérletre szállíva egyes füzetek 45 fill.

4 füzet egyszerre szállítva füzetenként 40 fillér.

A pénz előre beküldendő!

Naponta
friss
élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Naponta
2-szer
kenyer-
sütés.

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajjas kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örleményei.

A XXXI-ik magyar királyi

jótekonycélú államsorsjáték

Ezen pénz-sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordíttatni. Ezen sorsjátéknak összesen 14885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 375000 koronára rug készpénzben,

Főnyeremény 200.000 korona készpénzben.

Továbbá!

1 főnyeremény — 30.000 K. készp. | 1 főnyeremény — 10.000 K. készp.
1 „ „ 20.000 „ „ | 1 „ „ 5.000 „ „ stb.
„ „ összesen 14885 nyeremény 475.000 K. készp.

Huzás visszavonhatatlanul 1914. évi december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapest (Vámpalota) portómentesen köldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltóüzletben. Jáléktervet kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küld

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
Széchenyi-utca 10. szám (saját ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, founnéros butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodái, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak!

Szolid árak!

Lelkiismeretes pontos kiszolgálás.

87 23-52

HARCTÉRI TÉRKÉPEK

Magyar—Szerb háborúról - - - - - ára 80 f.
Ugyanaz német kiadásban - - - - - ára 1.20 f.
Európai háború térképe ára 1.60 f.

Ezekhez kis jelző lobogók minden állam színében drbja 4 fillér.

Megrendelhető a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában Gyulafehérvár.

SCHÄSER FERENCZ KÖNYV ÉS PAPIR- KERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET, fényképészeti cikkek nagy raktára

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

Geertyalámpa egyszerű kivitelben bordóvörös üveggel, 49×115 mm.
Ára K. 1.20.

Négyszegletes lámpa.

(Kis modell). Különösen utazásra ajánlható. Bordóvörös üveggel fekete fényezve.
Ára geertyával K. 1.20.

Sötétkamrai lámpa.

Bordóvörös és sárga üveggel. A sárga üveg a pirossal elfedhető, a lámpából kívülről szabályozható, K. 3.75.

Bordóvörös villanylámpák tölgvényes fény erősségűek 110 Volt, ára K. 4.80.

„Toska” levelezőlap másolókeret. Bevigással és két faszeggel. Másolásnál a pozitív nem csúszhatik el. Alak 9—14 cm, használható azonban 6—9-től 18—24 cm nagyságu lemeznek is. Felhívja, hogy a másolásnál a pozitív 8/10 része látható.
Ára K. 1.50.

Üveg-tölcsérek. 60 fokos hajlításban, teljesen sima, ferdere lecsiszolt csővel.

Külső átmérő cm.	Ára K.
5	—30
8	—35
10	—40
12	—50
14	—60
16	—70

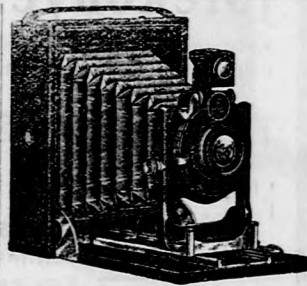

MENZURAK
üvegből.

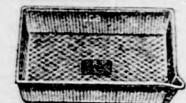
Csiszolt beosztással. Első kivitel.

Papírmásétalak.
Adt Testvérek gyármánya.
Legjobb gyártmány ezen a téren.

Fényképező készülékek, lemezek és kémiai szerek eredeti gyári árban.

Üvegtalák fújt üvegből.
(Sievert patent) Fehér üvegből, könnyű és nagyon tartós.

Tartalma gr.	Ára K.	Belméret cm.	Ára K.
10	—40	5,5—9	—36
25	—45	8,5—11	—54
50	—50	9,5—12	—60
75	—60	10,5—13	—60
100	—75	11—16	—75
150	—90	13—18	—90
200	1.—	14—19	—90
250	1.20	19—25	1.80
500	1.50	26—31	3.—
1000	3.—	31—37	4.80

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Belméret cm.	Ára K.
7—10	—50
10—13	—65
11—16	—80
15—20	1.—
19—25	2.—
26—32	6.—
32—47	9.—
36—42	9.—
42—52	12.—
52—64	19.50